

مطالعات زبان و ادبیات

تهران - اسفند ۱۳۹۶

سبک شناسی رمان «اشکانه»

نسیمه رضانی سریندی*^۱، مهین دخت فرخ نیا

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد ادبیات پایداری دانشگاه شهید باهنر کرمان

۲- دانشیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

mahin.farrokhnia@gmail.com

چکیده

از مهم‌ترین و مؤثرترین متون منثور، داستان‌ها و به ویژه رمان‌ها هستند؛ چرا که به طور قابل توجه و امدار مسائل اجتماعی و تاریخی‌اند و حقایق و واقعیت‌های جامعه را انعکاس می‌دهند. دانش سبک شناسی نیز ابزاری مفید برای شناسایی وجوه ادبی، زبانی و فکری متون ادبی است. از آن جا که مطالعه ساختار متون ادبی از جمله متون داستانی و رمان، همچنین تحلیل عناصر سبکی آن‌ها در ارزیابی سبک فردی هر نویسنده و زمینه‌های نقد این آثار مؤثر است، در این پژوهش سعی شده است تا به تحلیل سبک شناختی رمان اشکانه، اثر ابراهیم حسن بیگی، پرداخته شود. حسن بیگی از جمله نویسندگان توانمند معاصر در حوزه ادبیات انقلاب و دفاع مقدس است که جوایز ارزنده‌ای به خود اختصاص داده است. این مقاله به شیوه توصیفی-تحلیلی به بررسی جنبه‌های گوناگون سبکی رمان مذکور در لایه‌های آوایی، واژگانی، نحوی، بلاغی و ایدئولوژیک پرداخته و درصدد پاسخگویی به این پرسش است که بارزترین ویژگی‌های سبکی نویسنده در این رمان کدام است؟ براساس یافته‌های پژوهش، این رمان در سطح زبانی بیشتر از واژه‌های حسی و نشان‌دار، رمزگان‌ها و اشاره‌گرها استفاده کرده است و دارای نحوی گسسته و هم‌پایه، با صدای دستوری فعال و ایستا است. کاربرد جملات کوتاه و منقطع سبک این رمان را پرشتاب و عاطفی‌تر کرده است. تمهیدات سبکی به کار رفته در این اثر در سطح ادبی نیز شامل کنایه، تشبیهات حسی، استعاره، تضمین، ضرب‌المثل و ... است. از لحاظ فکری نیز مسائلی چون مشکلات جانبازان، معضلات جامعه، عشق و ایثار و آسیب‌های حاصل از جنگ، در این رمان نمود بارزی دارد.

واژه‌های کلیدی: سبک‌شناسی، ابراهیم حسن بیگی، اشکانه.

۱. مقدمه

ادبیات یک سرزمین بی‌تردید متأثر از شرایط خاص اجتماعی، سیاسی و فرهنگی حاکم بر آن سرزمین است. ایران نیز کشوری است با تاریخی پرفراز و نشیب و تحولات متعدد اجتماعی و سیاسی که ادبیات فارسی را نیز دچار دگرگونی‌هایی کرده است. از جمله گونه‌های جدید ادبی که تحت تأثیر همین شرایط اجتماعی و سیاسی در ادب فارسی پدید آمده است، ادبیات پایداری است که با وجود اینکه اخیراً مورد توجه پژوهشگران و اهل ادب قرار گرفته؛ اما در تاریخ ادبیات فارسی دارای سابقه‌ای بس طولانی است. سابقه پیدایی این نوع ادبی، همزمان با تمدن بشری بوده است؛ اما در هر دوره و عصری به فراخور موقعیت، شکل خاصی به خود گرفته است. از جمله مهم‌ترین مختصات این نوع ادبی، از دید صاحب-

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد ادبیات پایداری دانشگاه شهید باهنر کرمان.